

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2004/56
Karar Sayısı : 2007/26
Karar Günü : 15.3.2007
Resmi Gazete Tarih-Sayısı : 29.05.2007-26536

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Tekirdağ İnfaz Hakimliği

İTİRAZIN KONUSU: 16.5.2001 günlü, 4675 sayılı İnfaz Hakimliği Kanunu'nun 4. maddesinin birinci fıkrasının (1) ve (3) numaralı bentlerinin, Anayasa'nın 138. maddesine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

F tipi Kapalı Cezaevinde bulunan tutuklunun, cezaevi kantininden satın aldığı çamaşır ipini odasında bulundurması nedeniyle görevli memurlar tarafından el konulması üzerine, verdiği şikayet dilekçesini inceleyen İnfaz Hakimliği itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu kanısıyla iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralları

4675 sayılı İnfaz Hakimliği Kanunu'nun "İnfaz hakimliklerinin görevleri" başlıklı 4. maddesinin birinci fıkrasının (1) ve (3) numaralı bentlerinde yer alan kurallar şöyledir:

...

"1. Hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumları ve tutukevlerine kabul edilmeleri, yerleştirilmeleri, barındırılmaları, ısıtılmaları ve giydirilmeleri, beslenmeleri, temizliklerinin sağlanması, bedensel ve ruhsal sağlıklarının korunması amacıyla muayene ve tedavilerinin yaptırılması, dışarıyla ilişkileri, çalıştırılmaları gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin şikayetleri incelemek ve karara bağlamak."

...

"3. Hükümlü ve tutuklular hakkında alınan disiplin tedbirleri ve verilen disiplin cezalarının kanun, tüzük veya yönetmelik hükümleri ile genelgelere aykırı olduğu iddiasıyla yapılan şikayetleri incelemek ve karara bağlamak."

...

B- Dayanılan Anayasa Kuralı

Başvuru kararında, Anayasa'nın 138. maddesine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUĞCU, Ahmet AKYALÇIN Mehmet ERTEN, Fazıl SAĞLAM, A. Necmi ÖZLER ve Serdar ÖZGÜLDÜR'ün katılmalarıyla 15.7.2004 günü yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kurallar, dayanan Anayasa kuralı ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

İtiraz başvurusunda, ceza infaz kurumları ve tutukevlerindeki hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlem veya faaliyetlere ilişkin şikayetlerin Adalet Bakanlığı genelgesi de gözetilerek incelenmesini ve karara bağlanmasını öngören kuralların, Anayasa'nın 138. maddesinde yer alan yargı bağımsızlığı ilkesine aykırı olduğu ileri sürülmektedir.

Ceza infaz kurumları ve tutukevleri, tutuklular ile hükümlülerin, evrensel ve ulusal infaz hukuku kurallarınca belirlenmiş amaçlar doğrultusunda barındırıldıkları, belirli fiziki yapı ve güvenlik kriterlerine sahip, bu kriterler çerçevesinde barınma, iye, sağık, eğıtim, iyileştirme, spor ve çalışma hizmetlerinin sunulduğu, ayrı personeli ve yönetim biçimi olan kurumlardır. Bu nitelikleri, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde bir dizi önlem almayı zorunlu kılar. Önlemlerin önemli bir bölümü cezaevi güvenliği ile ilgilidir. Cezaevi güvenliği ise bu kurumlarda bir iç düzen sağlanmasını, iç düzenin sürekli ve işler halde olmasını, böylece evrensel ve ulusal normlarla güvence altına alınan tutuklu ve hükümlü haklarının korunup kullanılması için gerekli ortamların yaratılmasını kapsamaktadır.

Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde çıkan veya çıkması muhtemel sorunların gecikmesizin çözümü için, yasa koyucu, Adalet Bakanlığı'na yargı yetkisini kullanma alanına girmeyen konularda görüş bildirme ve genelge düzenleme yetkisi vermiştir. Bu düzenlemelerin de ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde bulunan hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemler veya bunlarla ilgili faaliyetlere yönelik olacağı kuşkusuzdur.

Dışa karşı kısmen kapalı konumda bulunan bu kurumlardaki hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemler veya bunlarla ilgili faaliyetlerin, başta Anayasa olmak üzere kanun, tüzük, yönetmelik, genelge ve uluslararası sözleşmelere uygun olarak yürütülmesi, hükümlü ve tutukluların daha sonra toplum hayatına uyum göstermeleri bakımından büyük önem taşımaktadır. Bu amaca yönelik olduğu anlaşılan ve itiraz konusu kuralları da içeren 4675 sayılı İnfaz Hakimliği Kanunu, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde bulunan hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemler ve bunlarla ilgili faaliyetlere yönelik şikayetleri incelemek, karara bağlamak ve kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmek üzere kurulan İnfaz hakimliklerine ilişkin hükümleri kapsamaktadır.

İtiraz konusu kurallar ile de hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumları ve tutukevlerine kabul edilmeleri, yerleştirilmeleri, barındırılmaları, ısıtılmaları, giydirilmeleri, beslenmeleri, temizliklerinin sağlanması, bedensel ve ruhsal sağıklarının korunması amacıyla muayene ve tedavilerinin yaptırılması, dışarıyla ilişkileri, çalıştırılmaları ile disiplin tedbirleri

ve cezaları gibi kurum idaresince yapılan işlemler veya bunlarla ilgili faaliyetler sırasında çıkacak uyuşmazlıkların infaz hakimliklerince çözümleneceği hususu düzenlenmiştir.

“Mahkemelerin Bağımsızlığı” başlığını taşıyan Anayasa'nın 138. maddesinde, hakimlerin, görevlerinde bağımsız oldukları, Anayasa'ya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanı kanaatlerine göre hüküm verecekleri, hiçbir organ, makam, merci veya kişinin, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremeyeceği, genelge gönderemeyeceği, tavsiye ve telkinde bulunamayacağı, görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamayacağı, görüşme yapılamayacağı veya herhangi bir beyanda bulunulamayacağı, yasama ve yürütme organları ile idarenin, mahkeme kararlarına uymak zorunda oldukları, bu organların ve idarenin, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremeyecekleri ve bunların yerine getirilmesini geciktiremeyecekleri belirtilmiştir. Bu kuralla, yargı yetkisinin kullanılmasının herhangi bir şekilde engellenmesi veya etki altına alınması önlenmek istenmiştir.

İnfaz hakimliklerinin, görev alanlarına giren uyuşmazlıkları İnfaz Hakimliği Kanunu, ilgili tüzük, yönetmelik ve genelgelerde yer alan kuralları, hakim güvencesi ve yargı bağımsızlığı ilkelerine göre yorumlayarak çözeceklerinde kuşku bulunmamaktadır. Uyuşmazlıkların, düzenleyici nitelikteki genelgelerde yer alan kurallar da incelenmek ve yorumlanmak suretiyle karara bağlanması yargı yetkisinin bir gereği olup, mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat verme, telkin ve tavsiyede bulunma olarak nitelendirilemez.

Bu nedenlerle infaz hakimliklerinin, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde çıkan veya çıkması muhtemel sorunları gecikmesizin çözebilmek için, Adalet Bakanlığı'nca çıkartılan genel düzenleyici nitelikteki genelgeleri de esas alarak karar vermelerini öngören kuralların, Anayasa'nın 138. maddesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

VI- SONUÇ

16.5.2001 günlü, 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'nun 4. maddesinin birinci fıkrasının (1) ve (3) numaralı bentlerinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 15.3.2007 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Tülay TUĞCU	Haşim KILIÇ	Sacit ADALI

Üye	Üye	Üye
Fulya KANTARCIOĞLU	Ahmet AKYALÇIN	Mehmet ERTEN

Üye

A. Necmi ÖZLER

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Şevket APALAK

Üye

Serruh KALELİ

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT